

Становище

от доц. д-р Костадин Иванов Грозев (СУ „Св. Климент Охридски“)

за дисертацията на Росен Кукушев на тема:

„Политиката на Великобритания в региона на Близкия Изток

през 90-те години на XX век – началото на XXI век (1993-2003 г.)”

за присъждане на образователната и научната степен “доктор по история”

Г-н Росен Кукушев осъществи своята докторантура на самостоятелна подготовка като стипендиант на Институт за докторанти и постдокторанти „Диалог Европа“ и като ръководител на този проект и научен директор на неговото продължение – Университетски комплекс по хуманитаристика „Алма матер“ съм следил отблизо развитието на неговия дисертационен проект от кандидатстването, определяне на темата и научния ръководител през конкретната работа по дисертацията, участието в редица научни форуми на СУ, прецизната отчетност за извършената дейност до завършването на дисертацията и процедурите по нейната защита в КНСИ на Историческия факултет, към която принадлежа. Във всяка една от тези фази дисертантът показва своите качества на талантлив млад научен работник, с оригинален подход към проблематиката на международните отношения, с качества за творчески изследователски подход и оригиналност при избора на тема и критично отношение към работата с наличните извори и интерпретации и в съвременната хуманитаристика.

Още в началото искам да декларирам, че дисертацията на г-н Росен Кукушев напълно отговаря на обичайните академични стандарти за подобен жанр изследователски продукт. Тя е в обем от 289 м. стр. и се състои от увод, три глави и заключение, списък на използваните документи и извори и на научна литература. Дисертацията е разработена на основата на солиден и достатъчен брой документални източници и научни изследвания (с исторически, дипломатически, политологически, социологически, публицистичен и друг характер), представляващи изворовата и историографската база на изследването. Тази база е адекватна на удачно формулираните в увода изследователски цели и подходи.

Дисертантът успешно е навлязъл в изследването на еволюиращата текуща политика на правителствата на една Велика сила (Великобритания) към един регион (Близкия изток), в който тя има традиционни и датиращи десетилетия назад интереси. Похвално е, че той анализира успешно както регионалните, така и глобалните геополитически аспекти на поставената тема и представя по доста убедителен начин наследството на Студената война в новите реалности на изчезналата биполярна идеологическа конфронтация. Третата глава показва в тази връзка въздействието на събитията от 11 септември 2001 г. и заплахата от глобалния тероризъм за регионалната и международната сигурност и отражението на подобна трансгранична заплаха върху подходите на британската администрация.

Принос на дисертанта е изясняването на редица важни елементи от общата тема като: очертаването на историческия генезис на блискоизточния конфликт и неговото отражение върху формирането на блискоизточната политика на правителствата в Лондон; връзката между трансатлантическите концепции за европейска сигурност, вижданията в Лондон и конкретните им измерения в арабско-еврейския конфликт; преходът към мултиполярни международни отношения през 80-те и началото на 90-те години на XX в.; еволюцията на специалните отношения между Лондон и Вашингтон в контекста на новия международен ред след Студената война и отражението им върху блискоизточния регион; превръщането на ЕС в самостоятелен играч в региона и реакцията на националните подходи при управлението на Тони Блеър; изясняването на принципите и елементите на „новата политика в Близкия изток“; практическите последици от отношенията между Великобритания и Израел; мястото на Лондон в глобалната война срещу тероризма и военната операция в Ирак, довела до свалянето на С. Хюсеин и др. Основните изводи на дисертацията - за приемствеността на британската политика, продължаващите опити за посредничество за урегулирането на кризисните процеси в региона, за опитите за формулиране на нова политика от лейбъристките правителства при трансфер на стратегическа инициатива от Лондон към Вашингтон и за отражението на тази политика върху мюсюлманските общности във Великобритания са научно обосновани, защитени документално и със съществен практически принос при изучаването на процесите в региона и отражението им върху по-глобалните геополитически тенденции.

Дисертацията е написана с ясен и хубав стил, с убедителен академичен език, който се чете увлекателно. Имам две забележки, свързани със структурата на дисертацията и необходимостта от изясняването на някои тематични нюанси при евентуалното бъдещо издаване на дисертацията като монография. Първата касае обемистата първа глава на изследването, трасираща традициите на блискоизточния конфликт и връзката му с конкретната политика на Лондон при Тони Блеър. Според мен анализът е толкова задълбочен и пространен, че сам по себе си той може да бъде обект на отделна дисертация – в настоящия му вид донякъде натежава и съвсем спокойно можеше да влезе като начален параграф към следващата глава. Втората касае едно по-ярко очертаване на ролята на блискоизточния конфликт във вътрешнопартийните борби лейбъристи – консерватори (особено с оглед кампаниите преди двата лейбъристски мандата). В момента повече внимание е отделено на вътрешнопартийните конфликти вътре в лагера на лейбъристите (например конфликта с Робин Кук за Ирак), отколкото очертаването на влиянието на един регионален проблем в конкретна изборителна кампания и борби в Камарата на общините. Но това са само препоръки с оглед една бъдеща монография.

В заключение, споделям отново убеденото си становище, че дисертацията на г-н Росен Кукушев „Политиката на Великобритания в региона на Близкия Изток през 90-те години на XX век – началото на XXI век (1993-2003 г.)“ отговаря на всички законови и академични изисквания за присъждане на образователната и научната степен “доктор по история” и аз се обявявам за присъждането ѝ.

София, 19 март 2012 г.

доц. д-р Костадин Грозев